

Munkafüzet

FÖLDRAJZ

KONTINENSEK FÖLDRAJZA

7

A TERMÉSZETRŐL TIZENÉVESEKNEK

A TERMÉSZETRŐL TIZENÉVESEKNEK

7. ÉVFOLYAM

FÖLDRAJZ
m u n k a f ü z e t
Kontinensek
földrajza

1+., VÁLTOZATLAN KIADÁS

MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 201-

Bevezető

Ebben a munkafüzetben a kontinensek földrajzának alaposabb megismeréséhez találtak feladatsorokat. Ezek megoldásával megerősíthetik az új tantárgyban szerzett tudásotokat.

Miért érdemes földrajzot tanulni?

- A földrajzi ismeretek segítenek a világban való tájékozódásban.
- Segítségükkel megbizonyosodhattok a földrajzi-környezeti jelenségekről, folyamatokról, s azok okairól.
- Megérthetitek, hogy az emberi tevékenység milyen hatással lehet a földrajzi-társadalmi környezetre.
- A természeti értékek megmutatják bolygónk szépségét, amit mindannyiunknak meg kell védenünk és őriznünk.

A munkafüzeti feladatok megoldásához vegyék segítségül az atlaszotokat, a tankönyveket vagy egyéb információforrásokat! A munkafüzet Függelékében szereplő tényeket, adatokat összehasonlíthatjátok, elemezhetitek és ábrázolhatjátok különböző módokon.

Búvárkodjatok a könyvtárban, az Interneten! Nézzetek utána, hogy az egyes népek milyen tudósokat, művészeket adtak az emberiségnek!

A gyűjtőmunkára, megfigyelésekre, a vitára felhívó munkafüzeti feladatokat kis bagoly jelzés mutatja (🦉). Ezek megoldásához használjatok külön füzetet, vagy számítógépen nyissatok egy külön mappát, oda gyűjtsétek a dokumentumokat!

A *-gal jelölt témák és munkafüzeti feladatok a kiegészítő anyagra vonatkoznak.

Fogjatok össze társaitokkal! Segítsétek egymást a kutatómunkában! Tartsatok beszámolót a szerzett ismeretekről! Tegyétek élvezetessé ez által is a földrajzórákat!

Kedves Gyerekek!

Ebben az évben a földrészekkel, a világ jelentős országaival fogtok megismerkedni. Talán nem is gondoljátok, hogy mennyi olyan ismerettel rendelkeztek, amit a földrajzórán is fel tudtok majd használni! Gyűjtsétek ezeket össze!

Nevezzetek ki egy füzetet, vagy hozzátok létre a számítógépen egy olyan mappát, amelybe az adatokat és egyéb információkat tartalmazó dokumentumokat gyűjtitek! Osszátok ezt fel földrészek szerinti egységekre!

Válasszatok ki egy szempontot az alább felsoroltak közül, és ezekhez egész évben gyűjtsetek anyagot, készítsetek jegyzeteket! A beíráskor tehettek egyéni megjegyzéseket, írhatok véleményt is!

Mindig keressétek meg a térképen azokat a helyeket, amelyekről szó van!

Alakítsatok ki csoportokat az osztályban a megfigyelési szempontoknak megfelelően!

Amikor az egyes földrészeket összefoglaljátok, minden csoport számoljon be arról, hogy milyen anyagot sikerült már gyűjtenie! Év végén készítsetek előadást vagy tablót az egész évben gyűjtött anyagból! Vetélkedőt is tarthattok.

Projektfeladatok

A) Termékek a nagyvilágban

- a) Talán hallottál már a pármái sonkáról, a sevillai narancsról, az arab kávéról stb. Nézz utána, hol található azok a földrajzi helyek, ahonnan származnak, és írd be a füzetbe a megfelelő földrészhez! Keress hasonló nevű termékeket!
Pl. pármái sonka: Párma – Olaszország, Európa.
- b) Egy-egy bevásárlás során nagyon sokféle országból származó termékkel találkozhatasz. Járj nyitott szemmel! Nézd meg, hol termesztették vagy gyártották azokat a gyümölcsöket, élelmiszereket, ruhákat, elektronikai cikkeket, bármiféle használati eszközöket, amelyeket megvettetek, vagy az áruházakban láttatok!
Pl.: Ázsiához kerül: ceyloni tea: Ceylon – mai nevén Srí Lanka.
- c) Sok világmárka eredetileg valamelyik nemzethez kötődik. Például vannak tipikus francia, német, japán, amerikai autó-, fényképezőgép-, tévé-, sportszer (stb.) márkák. Amikor ilyennel találkozol, írd be a füzetbe, és ha tudod, nézd meg azt is, hogy az adott terméket hol gyártották!
Pl.: Japánhoz (Ázsiához) és Magyarországhoz (Európához) is be lehet írni: Suzuki – japán autómárka, Esztergomban gyártják a következő típusokat:...

B) Filmek, olvasmányok

Sok film, könyv története valamilyen konkrét földrajzi helyen játszódik. Miközben a filmet nézed, a könyvet olvasod, az adott ország számos jellegzetességét ismerheted fel. Mindig nézd ilyen szemmel is a filmeket, vagy olvasd így a könyveket! Figyelj arra, hogyan befolyásolja a cselekményt a helyszín! Készíts a tapasztalataidról feljegyzést, mini "olvasónaplót"!

Pl.: Filmek:

– Sivatagi show

Helyszín: Dél-Afrika, a Kalahári- és a Namíb-sivatag.

Jellegzetes és emlékezetes szereplők: busmanok, elefánt, strucc, varacskos disznó, zebra, sivatagi róka, pávián stb.

Érdekesség: hogyan vadásznak a busmanok, hogyan derítik ki, hol van vízforrás, hogyan mutatják be a kisgyerekeknek az állatok viselkedését stb.

– Kalandjaim Hongkongban.

Helyszín: a hongkongi kikötő.

Jellegzetes járművek: dzsunkák.

C) Képeslapok a világról

Gyűjts képeslapokat, vágj ki újságból (Kérdezd meg, hogy szabad-e!), tölts le az Internetről olyan képeket, amelyek a tanult országok, földrészek jellegzetes tájait, építményeit, termékeit, lakóit mutatják be!

D) A világ sportja

Kísérd figyelemmel a világon zajló sporteseményeket! Jegyezd fel, hogy hol rendezik ezeket, mely országok sportolói vesznek részt rajtuk! Keresd is meg a térképen ezeket az adatokat!

Például:

– Férfi Kézilabda Európa Bajnokság 2008. január

Helyszín: Norvégia, Magyarország–Németország

– F1 futam 2009 Indiai Nagydíj, Újdelhi

– „Szervezz” labdarúgó Európa Bajnokságot, amelyre a kontinens 6 legjobb csapatát „hívd meg”! Mely országokból, városokból érkeznek a résztvevők? Melyik csapat milyen mezben játszik?

E) Hírek – a világ legfontosabb eseményei

Figyeld a tévéhíradókat, újságokat, Internetes hírportálokat! Jegyezd fel, hogy a hírek szerint hol és milyen fontos események zajlottak! Keresd meg a helyszínt a térképen is!

Pl.: Újra fenyegeti Mexikót a Popocatepetl vulkán. Dátum: 2001. május.

– Hihetetlen melegrekord: New Yorkban 20 °C-ot mértek 2007. január 5-én.

– Fegyveres konfliktus fenyeget Szudánban.

F) Étkezési szokások

- a) Állíts össze szakácskönyvek, Internet segítségével étlapot egyes országok, népek jellegzetes ételeiből! Illusztráld rajzokkal, fotókkal!
Pl.: Japán, Kína, India, Franciaország, Olaszország stb. ételei.
vagy: eszkimók, szaharai pásztorok, amazonas-medencei őslakók étkezési szokásai.
- b) Állíts össze gyümölcskosarat egyes országok (kontinensek, tájak) terméseiből!
Pl.: Kína, Brazília, Óceánia, Olaszország.

G) Viseletek

Gyűjts képeket, ismertetőket különféle népek jellegzetes viseleteiről, ruházkodási szokásairól, hagyományairól!
Keress magyarázatot a környezeti adottságokhoz való alkalmazkodásra!

H) Képviseled kereskedőként az egyes kontinenseket (országokat)! Mit kínálsz eladásra, illetve mit vásárolsz a világpiacon, ha:

- Ausztráliát
  - Dél-Európát
  - Japánt
  - Kínát
  - Oroszországot
  - Brazíliát
- képviseled?

I) Tanulmányozzátok az országok zászlóit!

Versenyezzetek ki tudja „megfejteti”, mit jelképeznek, milyen nemzeti sajátosságokat tükröznek!

J) Nézz utána, hogy az egyes földrészek mely kulturális és természeti értékei részei a Világörökségnek! Hol, mely nemzeti parkok mutatják be a Föld sajátos élővilágát? Illusztráld képekkel!

K) Gyűjts aktuális cikkeket, híreket az emberi beavatkozás káros környezeti következményeiről! Milyen erőfeszítéseket tesznek ezek csökkentése érdekében?

AFRIKA ÉS AUSZTRÁLIA

Titokzatos-e még Afrika?

1. Afrika területe: ..... millió km².

2. Olvasd le az atlaszod térképéről, mely hosszúsági és szélességi körök határolják!

..... hosszúság .....°-tól ..... hosszúság .....°-ig,
..... szélesség .....°-tól ..... szélesség .....°-ig terjed.

3. Hajózd körül a földrészt, és írd a térkép-vázlatba határainak kezdőbetűjét, nagy szigetének és tágas öblének a nevét!

Hol fekszik legközelebb Európához?

.....

Jelöld A betűvel a térkép-vázlaton!

Mi választja el Ázsiától?

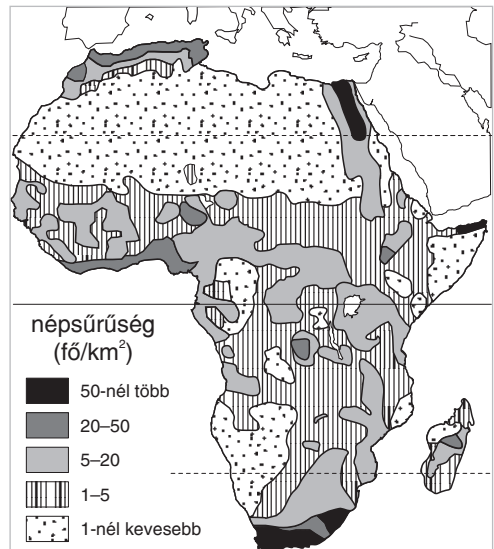
.....-csatorna.

Jelöld B betűvel a térkép-vázlaton!

Mit nevezünk tengerszorosnak? .....

.....

.....

4. Dolgozz a kontinens népsűrűségét bemutató térképpel! Hol vannak sűrűn, illetve ritkán lakott tájak? Keresd az okokat!

Alacsony a népsűrűség

oka:

a) .....

b) .....

c) .....

Magas a népsűrűség

oka:

a) .....

b) .....

5. Kik élnek a földrészen? (1-1 országpéldával)

A kontinens nagy részén: .....

A Földközi-tenger partvidékén: .....

Afrika északi tájain: .....

*6. A leckében található apróbetűs olvasmányok elolvasása után fejtsd meg a rejtvényt! Magyarázd meg a kapott fogalmat!

1. Afrikát Európával összekötő tengersizor.

2. A kontinens tágas tengeröble.

3. Egyetlen nagy sziget K-en.

4. Skót orvos, hittérítő, felfedező volt.

5. Angol származású utazó (Kongó vidék).

6. Könyveket írt Afrikáról (magyar).

7. A Kili-mandzsáró megmászását tervezte, vulkán viseli nevét a földrészen.

8. Tengerészászlós, térképész volt.

9. Bennszülött feleségével bejárta a Kongó és Zambézi vízválasztóját.

10. Útleírásai bemutatják a kontinenst. (Veszprémben állatkert viseli a nevét.)

11. Apró termetű feketebőrűek.

12. A Kalahári vidékének nomádjai.

13. Barlanglakásokban élnek.

14. A nomádok hajlékai.

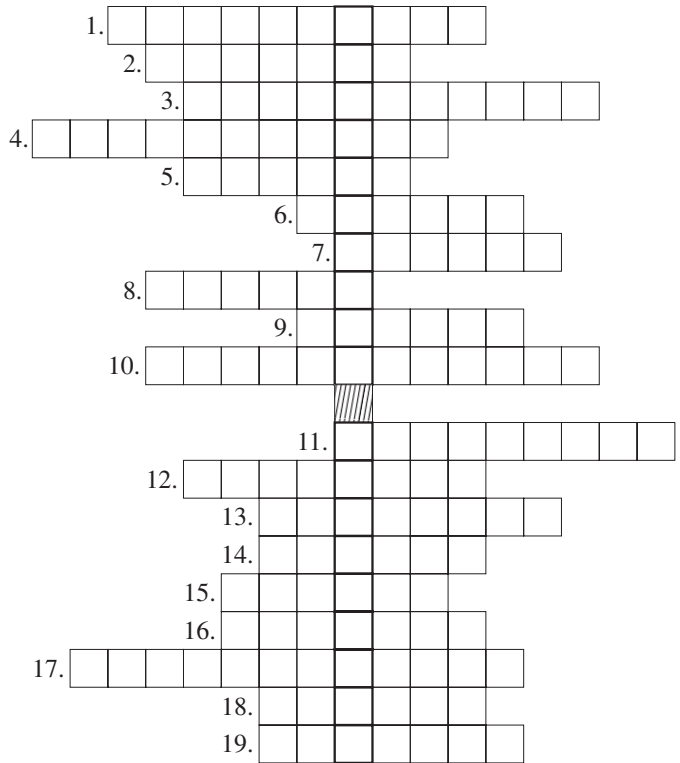
15. A kontinens lakóinak többsége ilyen településeken él.

16. A tengerpartok nagy lélekszámú települései.

17. Szavannavidékeken épülnek ilyen lakóépületek.

18. É-Afrikában élő embercsoport.

19. Ázsiából települtek K-Afrikába.

7. Magyarázd meg, mi akadályozta az Afrikába tartó hajók kikötését, majd a kontinens belső tájainak megismerését!

.....
 .....
 .....

A LEGNAGYOBB FÖLDRÉSZ: ÁZSIA

Ázsia, a legnagyobb kontinens

1. Miért a „leg”-ek földrésze Ázsia? Indokold a megállapításokat! Használd az atlaszodat, a Függelékét, kutass a könyvekben és az Interneten!

– A legnagyobb földrész, mert területe ..... millió km.

– Itt élnek ....., mert népessége ..... millió fő.

– Itt húzódik a legnagyobb (..... m) ..... nevű tengerárok és a legmagasabb (..... m) ..... nevű hegycsúcs.

– Itt termelik a legtöbb ..... (mezőgazdasági termékek felsorolása)

– Itt művelik a Föld legnagyobb ..... ültetvényeit.

– Itt tenyésztik a legtöbb .....

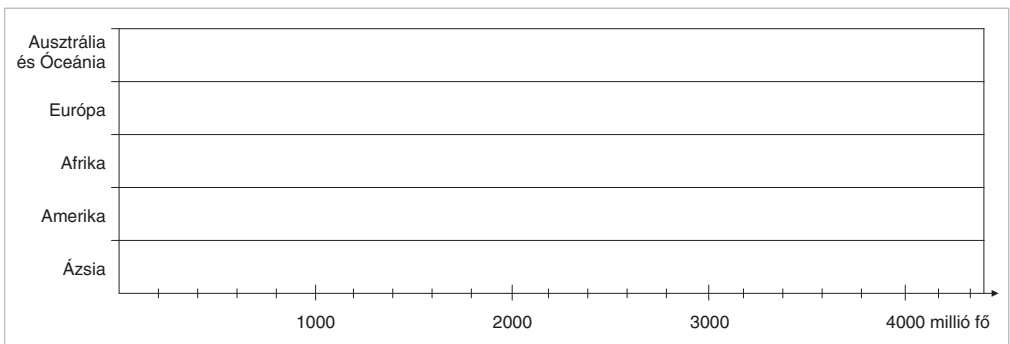
– Itt bányásszák a legtöbb ..... (bányászati anyagok felsorolása)

– Itt állítják elő a legtöbb ..... (a feldolgozóipar termékeinek felsorolása)

– Itt állították elő legelőször a porcelánt és a .....

2. Hasonlítsd össze a földrészek lakosságát! Készítsd el a diagramot a Függelék adatai alapján!

Vesd össze a Föld és az ázsiai kontinens lakosságát!

3. Nevezd meg Ázsia földrajzi határait a térképed segítségével!

- A Bering-szoros
- B .....-tenger
- C .....-hegység
- D .....-tenger
- E .....-tenger
- F .....-tenger
- G .....-csatorna
- H .....-tenger
- I Perzsa (Arab)-öböl
- J Arab-tenger
- K .....-óceán

- L Bengál-öböl
- M .....-óceán

Csoportosítsd az óceánok szerint Ázsia szigeteit, félszigeteit:

A Csendes-óceánhoz tartoznak: .....

Az Indiai-óceánhoz tartoznak: .....

4. Csoportosítsd Ázsia népességét a bőruk színe szerint! Írd a felsoroltak betűjelét a megfelelő helyre!

- ..... bőrűek .....
- ..... bőrűek .....
- ..... bőrűek .....

- a) mongolok
- b) hinduk
- c) arabok
- d) kínaiak
- e) vietnamiak
- f) japánok
- g) törökök
- h) malájok
- i) oroszok

5. Keress az Interneten műholdas felvételeket Ázsiáról! Azonosítsd azokat a térképpel!

6. Gyűjts képeket, leírásokat a magyar Ázsia-kutatókról!
Készíts kiselőadást könyvtári vagy Internetes gyűjtőmunkád alapján Ázsia felfedezőiről! Például: Miért lehet példakép számomra Körösi Csoma Sándor?

ÉSZAK- ÉS NYUGAT-EURÓPA

Észak-Európa országai

1. Jelöld be a térképvázlatba Észak-Európa országainak fővárosait kezdőbetűkkel!

2. Mely földrajzi fogalmakat jelölik a térképvázlat számai? (Segít az atlaszod!)

1 .....-tenger

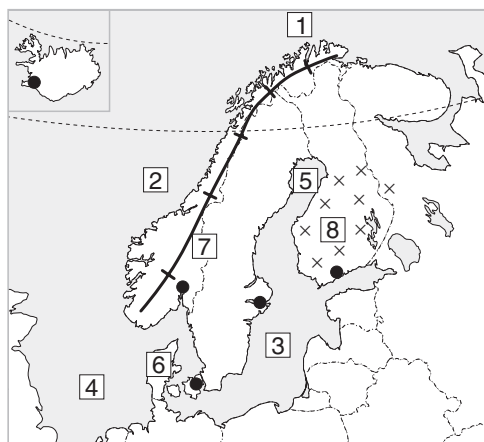
2 .....-tenger

3 .....-tenger

4 .....-tenger

5 .....-öböl

6 .....-félsziget

7 .....-hegység

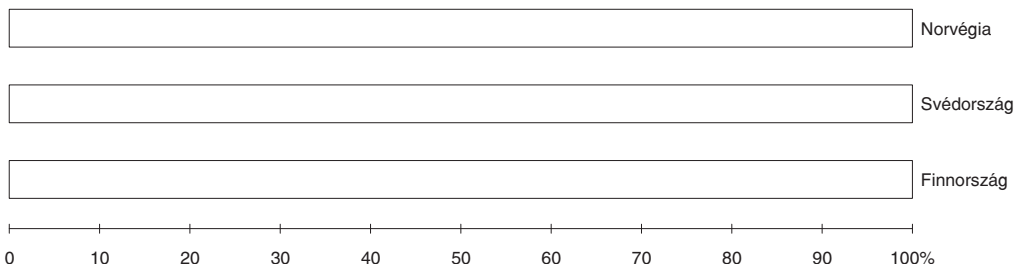
8 .....-tóvidék

3. Dolgozzatok csoportokban, használjátok az atlaszt, Internetet! Vizsgáljátok meg a három északi országot!

- területük, lakosságszámuk, népsűrűségük, GDP;
- a jégkorszaki jégtakaró munkájának nyomai;
- felszínük, ásványkincseik;
- éghajlatuk sajátos vonásai – következményei életmódjukra, szokásaikra;
- természetes növénytakarójuk – hasznosítása;
- gazdaságuk jellemző vonásai; ismert termékeik;
- mit jelent számukra a tenger?

Készítsetek jegyzetet társaitok beszámolójáról!

4. A Függelék segítségével ábrázold, hogy a három ország területének hány százaléka erdőterület!

 5. Nézzetek utána, hol és hogyan élnek a lappok! Hogyan alkalmazkodott életmódjuk, ruházatuk a természeti adottságokhoz és a hagyományokhoz?

6. Írd az alábbi állítások utáni négyzetekbe a megfelelő ország nevének kezdőbetűjét!

- Könnyűiparának jellemző ágazata a gyufagyártás:
- Az ország területének 2/3-át erdőségek borítják:
- Az Északi-tenger szénhidrogénjéből nagyarányú részesedése van:
- Nagy szakértelmet igénylő, korszerű gépiparral rendelkezik:
- A világ jelentős faipari exportőre:
- Alumínium- és színesfém-kohászata import nyersanyagot dolgoz fel:
- Kiváló minőségű vasércből exportál is:
- Hatalmas kereskedelmi flottával rendelkezik:
- A mobiltelefonok gyártásában élen jár:
- Vegyipara főleg gyógyszereket és robbanóanyagot gyárt:

7. Válogasd ki az állítások közül a Dániára jellemzőket! (Írj I betűt az igaznak vélt mondatok elé!)

- Észak-Európa legnagyobb népsűrűségű országa.
- Nem tagja az EU-nak.
- Halászata jelentős.
- Domborzata, éghajlata kedvező a mezőgazdaság számára.
- Területének egy része alföld.
- A mezőgazdaság vezető ágazata a növénytermesztés.
- A parasztok egyénileg művelik földjeiket.
- A szövetkezeti mozgalom a dán mezőgazdaság sikerének a kulcsa.
- Állati termékekből jelentős az ország kivitele.
- A mezőgazdasági dolgozók munkáját szaktanácsadó szolgálat is segíti.

Milyen mezőgazdasági termékeket exportálnak?

.....
.....

 8. Képzeld el, hogy egy dán állattartó gazda vagy! Írd le, mit jelent számodra a szövetkezeti tagság! Miben segíti a munkádat? Milyen kötöttséget jelent ugyanakkor?

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
PROJEKTFELADATOK – NYITÓ FELADAT	4
TUDOD-E MÉG?	7
A FÖLDTÖRTÉNET ESEMÉNYEI	9
A Föld naplójából	9
Hogyan keletkeztek a hegységek? (Kiegészítő anyag)	10
AFRIKA ÉS AUSZTRÁLIA	11
Titokzatos-e még Afrika?	11
Afrika születése és mai felszíne	13
A legforróbb kontinens	14
Élet Afrikában	16
A legkisebb kontinens, Ausztrália	18
Ahol a Nap alacsonyan jár: a sarkvidékek (Kiegészítő anyag)	20
Mit tudsz Afrikáról, Ausztráliáról és Óceániáról?	22
A NYUGATI FÉLGÖMB KONTINENSE: AMERIKA	25
Földrész a nyugati félgömb északi és déli részén: Amerika	25
Amerika kialakulása és felszíne	26
Éghajlati övezetek	27
A tundráktól az esőerdőkig	29
Az Amerikai Egyesült Államok	30
Az Egyesült Államok mezőgazdasága	31
Folyókák, tavak, erdők országa: Kanada (Kiegészítő anyag)	32
Latin-Amerika	33
Mit tudsz Amerikáról?	34
A LEGNAGYOBB FÖLDRÉSZ: ÁZSIA	38
Ázsia, a legnagyobb kontinens	38
A változatos felszínű Ázsia	40
Ázsia éghajlata, élővilága és vízrajza	42
A Föld legnépesebb országa: Kína	44
A világgazdaság egyik központja: Japán	46
Délkelet-Ázsia újonnan iparosodott országai	48
A túlnépesedett India	50

A kőolaj és a gyér legelők földje: Délnyugat-Ázsia	52
Mit tudsz Ázsiáról?	54
A kontinensekről tanultak összefoglalása	58
KONTINENSÜNK: EURÓPA	64
Európa fekvése, felosztása, népessége	64
Európa születése és mai felszíne	65
Európa a mérsékelt övezetben	67
Az Európai Unió	69
ÉSZAK- ÉS NYUGAT-EURÓPA	71
Észak-Európa országai	71
Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága	73
Nyugat-Európa legnagyobb országa: Franciaország	74
A tenger vonzásában: Hollandia és Belgium (Kiegészítő anyag)	76
DÉL- ÉS DÉLKELET-EURÓPA	77
Dél- és Délkelet-Európa természeti képe	77
A Pireneusi-félsziget országai	79
Az Appennini-félsziget országa: Olaszország	80
A Balkán térség földrajzi képe	82
Élet Európa napfényövezetében	84
KELET-EURÓPA ÉS OROSZORSZÁG	85
Kelet-Európa természeti és társadalmi képe	85
Szomszédunk, Európa legnagyobb országa: Ukrajna	87
Két kontinens országa: Oroszország	88
Gazdasági körzetek Oroszországban	90
Mit tudsz Európáról?	93
MIT KELL TUDNOD A TANÉV VÉGÉN?	97
FÜGGELÉK	104